

Tweede Kamer der Staten-Generaal
T.a.v. de leden van de vaste commissie voor Infrastructuur en Waterstaat
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Datum : 4 september 2025
Onze referentie : 2025/WW/lb/031
Onderwerp : kamerbrief FME-commissiedebat Circulaire Economie 11 september 2025

Geachte leden,

De Nederlandse maakindustrie wil verduurzamen. Ze zet zich in voor een circulaire economie. Dat betekent:

- Minder gebruik maken van primaire grondstoffen¹.
- Sturen op waarde behoud van producten.
- Sluiten van de materiaalkringlopen.

De vraag naar duurzame producten moet omhoog. De circulaire economie kan in Nederland volgens TNO bijdragen aan 7,2 Mton minder CO₂-emissie waarvan 2,2 Mton door de maakindustrie behaald kan worden ². Dit levert banen, duurzame producten en strategische autonomie in kritieke grondstoffen op. Die zijn onmisbaar voor de energietransitie, defensie, mobiliteit, woningbouw en de hightechsector³.

FME vraagt de Kamer:

➤ Zorg voor een Europees gelijk speelveld

Een ongelijk speelveld leidt niet tot verduurzaming maar verlies van investeringen en vertrek van bedrijven (carbon leakage). Dit maakt de circulaire economie onrealiseerbaar. Hoge elektriciteitsprijzen belemmeren bovendien elektrificatie en recycling. FME vindt dat het gelijke speelveld hersteld moet worden door de totale energiekosten (leveringsprijzen, netkosten en belastingen) naar het Europese gemiddelde terug te brengen. Dit vereist maatregelen zoals het verlengen van regelingen als de IKC tot 2030, het invoeren van een alternatief voor de VCR, het verlagen van de energiebelasting voor grootverbruikers en het schrappen van de nationale CO₂-heffing boven op het ETS.

¹ Primaire grondstoffen of 'virgin' grondstoffen zijn basismaterialen die voor de eerste keer worden gebruikt in een product, bijvoorbeeld direct na delving of raffinage.

² <https://publications.tno.nl/publication/34638843/vMmAsg/witmond-2021-bijdrage.pdf> Pagina 4.

³ <https://www.pbl.nl/publicaties/verkenning-brede-welvaart-circulaire-economie-gedrag-en-beleid>

➤ **Versterk strategische autonomie met gericht grondstoffenbeleid**

Circulaire productketens zijn essentieel voor het versterken van de strategische autonomie van Nederland. Sectoren zoals defensie en hightech zijn momenteel nog te afhankelijk van de import van kritieke grondstoffen, waarvan de beschikbaarheid steeds meer onder druk komt te staan door geopolitieke spanningen. FME pleit daarom voor een duidelijke opdracht en structurele financiering van het Nationaal Materialen Observatorium (NMO). FME neemt deel aan de Adviesraad van het NMO en constateert dat de huidige middelen niet in verhouding staan tot de omvangrijke taak en dat het budget na 2027 onzeker is.

- Verhoog het budget met € 1 miljoen per jaar en leg dit vast in een meerjarige begroting tot en met 2035. Verbreed de opdracht, zodat het NMO bedrijven actief helpt bij het vroegtijdig signaleren van leveringsproblemen en het nemen van (preventieve) maatregelen.

➤ **Europa als wetgevend kader, Nederland richt zich op uitvoering door een coördinerend ministerie**

Laat de Europese Circular Economy Act de basis vormen van nationale wetgeving en vergroot hiermee een gelijk speelveld in de uitvoering. Nederland heeft veel kennis van circulaire economie en kan een gidsland zijn bij het ontwikkelen van werkende circulaire businessmodellen en het vergroten van de leveringszekerheid van kritieke materialen. Ondersteun dat proces met een structurele regeling van € 100 miljoen per jaar om bedrijven te helpen. De coördinatie van de circulaire transitie is nu versnipperd over meerdere ministeries met tegenstrijdig en vaak ineffectief beleid als gevolg. FME pleit voor de aanwijzing van één coördinerend ministerie dat verantwoordelijk is voor beleid, uitvoering en ondersteuning van bedrijven, en voor de effectieve inzet van beschikbare middelen, inclusief een betere koppeling tussen het Nationaal Programma Circulaire Economie (NPCE) en de grondstoffenstrategie.

➤ **Maak circulaire businessmodellen sneller rendabel en vergroot de vraag naar circulaire producten**

Om de circulaire economie te versnellen, moeten circulaire businessmodellen sneller rendabel worden gemaakt. Benut daarvoor de systematiek van bestaande instrumenten, zoals de SDE++-regeling, om de onrendabele top van circulaire investeringen te dekken. Dit is mogelijk met € 100 miljoen per jaar uit de middelen van het klimaatbeleid. Daarmee worden de klimaatdoelen ook kostenefficiënt bereikt. Verbeter publieke inkoop via MVI-criteria en zorg dat overheden bij oplevering controleren of producten daadwerkelijk aan alle eisen voldoen. In de praktijk wordt nog steeds op prijs ingekocht. Treedt op als 'launching customer', zodat een grotere markt ontstaat en opschaling mogelijk wordt. Daarnaast pleit FME voor het aanscherpen van bestaande subsidies (zoals DEI+, EKO en MIA/Vamil) op circulaire toepassingen en het toepassen van de systematiek van de Nationale Milieudatabase. Verder is het noodzakelijk om hergebruik van materialen aantrekkelijker te maken door heldere definities, betere dataverzameling en versimpeling van importregels, waardoor CO₂-uitstoot omlaaggaat en circulaire grondstoffen beter benut worden.

➤ **Maak uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV) effectief in de uitvoering**

UPV kan alleen werken als bedrijven handelingsperspectief krijgen: duidelijke kaders, een eerlijke verdeling van verantwoordelijkheden en steun bij de omschakeling naar circulaire modellen. Alle ketenpartners, zoals retail, inzamelaars, verwerkers en installateurs, moeten aan de inzameling en recycling van e-waste bijdragen. Dit vraagt om implementatie van artikel 8bis⁴ van de Europese Kaderrichtlijn Afvalstoffen in nationale wetgeving, zoals andere EU-landen al hebben gedaan. Essentieel daarbij zijn een afgifteplicht, registratie van e-waste en gerichte handhaving, zodat bedrijven hun doelen ook daadwerkelijk kunnen halen.

De Nederlandse maakindustrie staat klaar om de circulaire economie tot een succes te maken. De urgentie is duidelijk, de kansen zijn groot en de bereidheid in de sector is aanwezig. Door nu te investeren in samenhangend beleid, gerichte ondersteuning en een eerlijk speelveld, versnellen we de transitie en versterken we onze strategische autonomie.

FME ziet een circulaire economie niet alleen als een noodzaak, maar als een kans: voor innovatie, voor werkgelegenheid en voor internationale positie. Samen met uw commissie willen wij deze beweging kracht bijzetten. De maakindustrie is er klaar voor, laten we samen het verschil maken.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Laurine Bonnewits, PA-adviseur, via laurine.bonnewits@fme.nl of 06-16109092.

FME is de ondernemersorganisatie voor de technologische industrie. Onze 2.100 leden zijn techno starters, handelsbedrijven, middelgrote en kleine industrie (MKI), en grote industrie/multinationals die actief zijn in de sectoren metaal, elektronica, elektrotechniek en kunststof. Er werken bij onze leden 235.000 medewerkers. De gezamenlijke omzet van de FME-leden bedraagt € 145 miljard en zij exporteren voor € 76 miljard. Daarmee realiseren de FME-leden een zesde van wat Nederland in totaal met export verdient.

Met vriendelijke groet,
Vereniging FME

Willem Wensing
Directeur Externe Betrekkingen en Branches

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/ALL/?uri=CELEX:32008L0098>